

LIVET I AARHUS I CORONAENS TID

April 2020

Søndag 26. januar 2020 aflystes en fest i København i anledning af det kinesiske nytår. Mit barnebarn, Vigga, skulle have været med til at danse ballet i den forbindelse, men med coronavirussen i Kina og med mange kinesiske deltagere, fandt man det klogest at aflyse. Mange - deriblandt undertegnede - mente, det var lidt hysterisk at aflyse noget, der var forberedt gennem lang tid. Og Kina ligger jo så langt væk!

Vigga skulle derefter deltage i Ballettens Dag på Det Kgl. Teater søndag 8. marts. Jeg var inviteret og bestilte i god tid en busbillet tur/retur Aarhus/København 7.-9. marts.

I løbet af ugen op til rejsen begyndte de første mærkbare resultater af virussen at vise sig i mit univers.

Ballettens dag blev aflyst, og rygter ville vide, at det ville være dumt at sætte sig i en fyldt bus Aarhus/København og retur. Risikoen kunne også være at strandе på Sjælland. Dette valgte jeg at tage alvorligt, og afbestilte rejsen.

10. marts var jeg inviteret til et stormøde i Aarhus med efterfølgende middag og underholdning. Dette arrangement blev aflyst.

Mit skemalagte fløjtespil 11. marts på Musikskolen blev gennemført, og min spillelærer og jeg spøjte lidt med risikoen for, at vi måske ikke ville se hinanden om 14 dage som planlagt.

Men det blev alvor! Musikskolen lukkede ved ugens udgang, og der er nu elektronisk undervisning/support til samtlige elever. Tentativt er min næste undervisning fastlagt til 15. april. Men bliver det til noget?

Udover ovennævnte er 1 konfirmation og 1 80 års fødselsdag i familien aflyst.

Skoler og daginstitutioner har været lukket de seneste 3 uger, ligesom virksomheder og forretninger kører på nødblus.

Hospitaller, lægehuse, politi og transport fungerer stadig, omend med lange ventetider. Et maksimum af kræfter lægges i at få kontrol med smitten, og sundhedssektoren er på overarbejde. På nuværende tidspunkt ved ingen, hvornår pandemien vil være slået ned.

Vi er alle mere eller mindre ramt på vores hverdag. Regeringen og Sundhedsstyrelsen er gode til at minde os alle om vigtigheden af særordninger i denne tid.

Hvis man er rask gælder i dag følgende:

- * Vask hænder
  - * Hold afstand
  - * Nys/host i ærmet
  - * Hold rent
  - * Undgå unødvendig kontakt - og bed andre tage hensyn
  - * Har du været tæt på én, der viser tegn på sygdom, vær ekstra opmærksom på egne symptomer
  - * Tag dig af dine nærmeste. Hvis de er særligt sårbare - gør det på afstand.
- Hvis man har tegn på sygdom, gælder andre regler.

Som 73-årig er jeg selv i risikogruppen for smitte, da immunforsvaret hos den ældre del af befolkning er nedsat. Jeg forsøger at strukturere mine dage, så en slags hverdag bliver bevaret.

Mine daglige gøremål lige nu hedder

- * Mindst én gåtur/cykletur
- * Indkøb for at støtte købmanden i nærområdet, men med afstand!
- * Læsning af aviser og bøger
- * TV nyheder
- * TV underholdning
- * Blokfløjtespil
- * Tegning
- * Elektronisk kontakt med familie og venner

Vi skal stå sammen hver for sig, hvilket gøres på mange måder og fronter. De stærke hjælper de svage. Der bliver sunget fra altan til altan. Musikken samler os på afstand. Phillip Faber synger morgensang på DR, og tidligere optagelser med "Din danske sang" genudsendes dagligt. Begge udsendelser indbyder os til at synge med. Fællessang hver for sig!

På Facebook skriver min søster, Henriette Heiselberg Trap:

”Under indtryk af Phillip Fabers dejlige, vigtige, hjertevarme og moderne morgensang, får jeg lyst til at bidrage med et tilbageblik til alsangen efter 2. Verdenskrig.

Jeg er født i 1948, så selve krigen slap jeg for. Derimod var jeg tvangsindlagt til mange alsangsmøder, idet min mor var bestyrer af Kruså Forsamlingshus.

Som I ved, ligger Kruså tæt op ad den dansk-tyske grænse, og her var man selvsagt MEGET danske i disse år.

Vort fædrelands vemodige sange gjaldede! Det haver så nyligen regnet, var fast på programmet, lige så fast som lærer Johnsen var ved klaveret. Og der blev holdt engagerede taler af de høje HERRER fra talerstolen. Alt imens smøgerne og cigarerne blev budt rundt! Og kaffekopperne klirrede om det sønderjyske kaffebord. Naturligvis forstod sådan en lille loppe som jeg ikke, hvad det hele drejede sig om, men alvoren, smerten og glæden ved den danske sangskat fik jeg ind med modernmælken.

Det jeg husker allerbedst var dog nok Dronning Alexandrine, som sad smilende ved siden af sin Kong Christian d. X på to store billeder på bagvæggen. Jeg VIDSTE, det var mig, hun smilede til! Og røgen, som skar i øjnene på en lille træt pige, glemmes heller aldrig!

”Hvor du sætter din fod
drysser frø af de drømme du driver imod.
Ved de veje du finder,
vil man snart plukke minder.
Om du flyver omkring eller står og slår rod, bli’r der spor af din fod”.
Skrevet af Jens Sejer Andersen i 2001.

Tider skifter, men essensen forbliver den samme!
Pas godt på hinanden derude!”

Vel også et eksempel på, at mange i disse dage vender blikket indad og tilbage i tiden.

Winston Churchill sagde i 1940 ved starten af 2. Verdenskrig bl.a.:

”Vi vil fortsætte kampen til det sidste. Jeg for mit vedkommende tror fuldt og fast på, at hvis enhver gør sin pligt, hvis intet forsømmes, hvis man

træffer de bedste foranstaltninger, således som man er i færd med at gøre, vil vi endnu en gang vise os at være i stand til at forsvare vort ørige, til at ride krigsstormen af og til at overleve tyranniets trussel, om fornødent i årevis, om fornødent alene. Det er i hvert fald det, vi skal prøve på at gøre”.

Skifter vi krig ud med virus, kæmper vi nu i overbevisningen om, at vi vil sejre til sidst.

Tidligere ville det liv, vi lever nu, have forekommet mig utopisk. Ja umuligt. Men det er faktisk også en god erfaring at gøre sig, at det er muligt at være alene i sit eget selskab gennem længere tid, og have det godt med det. Når det nu skal være.

Dette skyldes nok en tro på, at det vil få en ende!

Maj 2020

I dag fylder mit yngste barnebarn, Viggaa, 13 år, og det er en stor fejring værd at blive teenager! Men hvordan gør vi det, når fødselaren bor i Bagsværd, og flere af os pårørende bor så langt væk som i Jylland? At køre fra Jylland til Sjælland til 'råbekaffe' ville være imod intentionerne om at skåne miljøet mod unødige kørsel.

Teknikken kommer også her til hjælp. Familien i Bagsværd inviterede 18 navngivne personer til en lille virtuel sammenkomst på en platform, der hedder Zoom. Angiveligt skulle vi bare sidde klar ved computeren, og åbne mail og link, som var sendt ud i god tid i forvejen. For en sikkerheds skyld kunne vi to dage i forvejen tilmelde os en prøvetime, prøvezoom 1. Hvis det stadig var vanskeligt, havde vi en chance mere umiddelbart efter ved et prøvezoom 2. Om det skyldes, at jeg brugte min tablet i stedet for computer, ved jeg ikke, men det lykkedes mig ikke ved selve fødselsdagsfesten i dag at se samtlige deltagere på skærmen. Al snak gik dog fint igennem, vi fik sunget fælles fødselsdagssang, pustet kagelyst, pakket gaver ud og kunne deltage i en lille quiz om fødselaren.

Det var en god oplevelse, der kan bruges i en nødsituation, som nu, men jeg glæder mig allerede usigeligt til næste sammenkomst i den virkelige verden med kys og kram til den nære familie.

Det er nu 1 måned siden, jeg sidst gjorde notater om covid 19. Pressen er fyldt med lukninger og halve åbninger, og vi venter alle spændt på nyt om, hvornår vi kan få vores hverdag tilbage.

Men vil hverdagen, som vi kendte den, nogensinde vende tilbage? Det er der delte meninger om. I denne tid er autoritetstroen blevet synlig og vigtig. Vi er nødt til at stole på, hvad Sundhedsstyrelsen og Statens Serum Institut finder bedst. Hvis nogen 'træder ved siden af', er det ikke usædvanligt at høre knubbede ord fra omgivelserne. "Hvis jeg ikke må, må du heller ikke". Og det ser ud til at virke. Vi holder øje med hinanden, men til hinandens bedste!

Vores store rejselyst er sat på vågeblus. Vil vi også i fremtiden overveje, om vi kan finde andre, mere klimavenlige måder at rejse på?

Da jeg beskrev situationen for en måned siden, følte jeg, "det var en god erfaring at gøre sig, at det er muligt at være alene i sit eget selskab gennem længere tid, og have det godt med det. Når det nu skal være. Dette skyldes nok en tro på, at det vil få en ende!"

Det gælder stadig, blot synes jeg nu, at prøven **er** bestået. Det **er** muligt at være alene gennem længere tid. Det **er** muligt at være alene og have det godt. Men det må det godt snart **få en ende!**

Esther døde mæt af dage i stor taknemmelighed efter et dejligt liv 29.4.2020 midt coronatiden. Jeg nåede at besøge hende en sidste gang i februar. Hun blev 100 år i september 2019, og havde været fuldstændig åndsfrisk til det sidste. Det betød, at hun kunne forstå og tolerere, at vi ikke måtte komme på besøg i hendes allersidste tid. Et stort savn og tab, men dog en trøst at vide, at hun fuldt ud respekterede betingelserne.

5. maj på Danmarks befrielsesdag deltog jeg i hendes bisættelse i Vestervig i Thy. Da det er landets største landsbykirke, kunne vi være op til 38 pårørende, og højtideligheden blev gennemført som sædvanligt med i alt 4 salmer, evangelium, tale, og salme mens kisten blev båret ud, og Altid Frejdig når du går, mens rustvognen kørte derfra. Præsten og vi pårørende ville alle få en bøde, hvis antallet blev oversteget, så der blev passet på os også i den situation. På grund af coronaen kunne vi ikke følge

hendes ønske om en sammenkomst på kroen, så denne blev udsat til urnenedsættelsen 14. juni.

Min fløjteundervisning på Musikskolen i Aarhus gik i april over til at være hjemmeundervisning pr. telefon. Det er ikke optimalt, men det er min sikkerhed for, at jeg får øvet mig mellem opkaldene! Også her glæder jeg mig rigtigt meget til at kunne se og mærke nærheden til min underviser.

Heldigvis er det også blevet til en del spadsereture med venner og naboer med 2 meters afstand. Ture alene er heller ikke dårligt, men det er nu rart at have et alternativ! Vi kan undvære alt, bare ikke hinanden!

Bibliotekerne i Aarhus søgte i eftersommeren 2020 personer fra forskellige områder i byen med forskellig alder, interesser, med eller uden erfaring inden for sangskrivning, men med lyst til på vers at fortælle, hvordan coronaen påvirkede dem og deres hverdag.

Jeg blev begejstret og meldte mig som kandidat uden at regne med at blive udvalgt. Men det blev jeg, og var med mine 74 år alderspræsident i en 9-mandsgruppe, hvor den yngste var 20 år. Sangskrivningsprojektet fik overskriften 'Alene sammen' og startede 6. oktober 2020.

Sangteksterne blev sat i musik og fremført af Eve koret i juni 2021 under LiteratureXchange. Desværre var jeg forhindret i at overvære uropførelsen, men ved fra pressen og venner, at det blev en stor og fin oplevelse.

Selve processen var lærerig og spændende. Forfatter og litteraturformidler Daniel Boysen Pedersen instruerede os i forskellige skrivemetoder, og en ekstra masterclass om skrivning af sangtekster blev arrangeret via Teams med forfatter Stine Pilgaard. De endelige bidrag blev ved et arrangement på Dokk1 overrakt til Daniel Boysen, som videregav disse til sanger og sangskriver Michael Møller og komponist Søren Møller, der havde fået frie hænder til at bearbejde og sætte 9 udvalgte tekster i musik.

Mine bidrag endte efter god sparring med hele holdet med 4 tekster, hvoraf komponisterne satte nummeret 'Hverdage med mundbind' i musik:

**Byens stemmer
aktioner/reaktioner i en coronatid**

test, test, test
vær aldrig sikker
når coronabomben tikker

vid, vid, vid
du skal skamme dig
hvis covidten rammer **mig**

skrid, skrid, skrid
du har skyld hvis nr. 19
ikke forsvinder med spritten

pege, pege, pege
fingre er den letteste sag
håb og respekt, kom for en dag

trygt, trygt, trygt
som før coronaen slog til
vi jager frygten bort, vi kan, vi vil

tro, tro, tro
på kamp i samlet flok
sammen er vi stærke og mange nok

lev, lev, lev
der vil komme dage
hvor hverdagen er tilbage

syng, syng, syng
alt, sopran, bas, tenor
i vores store alene-sammen-kor

alt tar sin tid
alt får sin tid
alt har sin tid

Hverdage med en telefon
hallo, hallo

hvordan mon du har det
du må fortælle det
du må forklare det

jeg kan jo ikke komme
fysisk til stede
mærke dine hænder
mærke din glæde

hallo, hallo
kan du ikke fortælle
kan du ikke komme ud
kan du ikke fortælle

jeg kan jo ikke komme
fysisk til stede
mærke dine hænder
mærke din glæde

hallo, hallo
har du fået væske nok
har du fået mad
har du fået bad

jeg kan jo ikke komme
fysisk til stede
mærke dine hænder
mærke din glæde
hallo, hallo.....

Hverdage med mundbind
med bussen uden mundbind
ville gå på café
blev stoppet i døren
kunne jeg da ikke se?

familien ville komme
spontant på besøg
blev stoppet i døren

kunne de da ikke se?

med kys og kram
de ellers stod klar
holdt de mig for nar?
kunne de da ikke se?

kom ind, kom ind
uden kys på kind
først når I er sprittet af
siger vi pænt 'god dag'

Hverdagstanker i en coronatid

en verden uden kamp
om personlig vinding
ville det give mening?

ville interessen for ledelse
stille glide mod anarki
demokratiet være forbi?

ville ingen bekæmpe epidemi
den rene luft være glemt
vi efterladt i andet element?

Marts 2021

Den 27. februar 2020 var en test for første gang positiv herhjemme. Coronavirussen var kommet til Danmark! Vi har nu levet med den i mere end et år, og har som det meste af verden været underlagt forskellige restriktioner.

Der bliver testet over hele landet. Den hurtige antigentest anbefales ikke af Sundhedsstyrelsen, da der er stor risiko for, at den giver et negativt svar, selv om man faktisk er smittet. Testen anvendes derfor ikke i det offentlige testsystem, som anvender den såkaldte PCR-test, hvor en pødepind føres ned i halsen eller op i næsen.

Alternativt er en hjemmetest nu på vej, så man regelmæssigt selv kan foretage testen og sende den direkte til laboratoriet til analyse. Dermed reduceres smittefaren også for sundhedspersonalet.

Flere medicinalvirksomheder herhjemme og i udlandet tilbyder nu vaccine mod Covid-19. I Danmark blev de første borgere vaccineret den 27. december 2020, og alle danskere skal ifølge planen være tilbudt vaccination ved udgangen af juni 2021. Tilbuddet er frivilligt og gratis. Da vaccinerne ikke er 100 procent effektive, er der en lille risiko for, at man kan blive smittet, selv om man er fuldt vaccineret. Der er heller ikke dokumentation for, at den vaccinerede ikke kan bære virus og dermed smitte andre, og det er derfor vigtigt fortsat at følge anbefalingerne om at holde afstand, vaske hænder og blive hjemme, hvis man er syg.

I løbet af maj måned 2021 forventes det digitale coronapas færdiggjort. En ny løsning er en helt ny app, der fungerer ved at trække test- og vaccinationsdata ud hos sundhedsmyndighederne og omdanne dem til en QR-kode. Ved billetkontroller til fx koncerter og lufthavne kan personalet dermed tjekke, om man er nytestet for coronavirus eller er blevet vaccineret. Dermed kan også fx kultur-, restaurations- og rejsebranchen sikre, at de ikke lukker smittede borgere indenfor. En anden mulig løsning bygger videre på de systemer, sundhedsmyndighederne allerede bruger i dag.

Mange spændende tiltag undersøges og forsøges, og der er lige nu en optimisme og tro på, at vi går lysere tider i møde i mere end én forstand.

15. august 2021

Der er langsomt ved at ske en udfasning af de restriktioner, vi har levet med siden marts 2020. Der er stadig beholdere med sprit ved indgangene til diverse offentlige virksomheder og forretninger, men mange glemmer, eller undlader bevidst, at benytte sig af det. Mundbind er ikke længere et krav, men benyttes alligevel ret ofte i bybilledet.

Jeg føler det som en stor lettelse ikke at skulle bruge mundbind, men har stadig en følelse af 'at have glemt noget', når jeg f.eks. er ude at købe ind. Så det varer et stykke tid, inden den gamle vane er glemt. Men måske skal vanen ikke glemmes, men stadig være en mulighed, når mange samles.

Der er jo stadig covid 19 i omløb, så måske skal vi leve med den, som vi lever med risikoen for de mange forskellige influenzatyper?

Lige nu mener man, at med den største del af befolkningen vaccineret, vil smitten ikke være så voldsom, og dermed lettere at afgrænse og begrænse.

Hvad har vi lært? Vi har lært, at en pandemi er en meget stor risiko i vore dage med den uafbrudte trafik fra kontinent til kontinent. Vi har lært, at vi kan rammes på krop og sjæl. Mange er døde, mange har lidt – og lider stadig – af covid 19 og eftervirkningerne. Vi har lært at stå sammen om at holde afstand og overholde restriktionerne. Nu skal vi lære at komme tættere på hinanden igen og have tillid til, at den enkelte af os er påpasselig med ikke at bringe en eventuel smitte videre.

Rikke Heiselberg